

СТАТУС НА ПРАГМАТОНИМИТЕ В ЕЗИКОВАТА СИСТЕМА

Гинка Бакърджиева
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

THE STATUS OF THE PRAGMATONYMS IN THE LANGUAGE SYSTEM

Ginka Bakardzhieva
Paisii Hilendarski University of Plovdiv

The focus of the present study are the pragmatonyms, conventionally referred to as chrematonyms in onomastic classifications – proper names of onimic objects, which have appeared as a result of human social activity (economical, political, cultural). The aim is to outline the specifics of the names, denoting products, which are manufactured in series, as well as to trace out their status, fluctuating along the axis singularity – plurality, or, respectively, nomina propria – nomina appellativa.

Key words: pragmatonyms, chrematonyms, classification of proper names

Във фокуса на настоящото изследване са **прагматонимите**, които в ономастичните класификации обикновено са отнасяни към **хре-матонимите** – собствени имена на онимични обекти, възникнали в резултат на социалната (икономическа, политическа, културна) дейност на човека¹. Целта ни е да набележим спецификата на наименованията на серийно произвежданите продукти и да очертаем техния статус, колебаещ се по оста единичност – множественост, респ. проприи – апелативи.

1. Дефиниране на термина **прагматоним**

В българските ономастични (и езиковедски) изследвания терминологичното означение **прагматоним** не е добило популярност. Една от причините е, че вместо него се е установил терминът **хре-матоним**,

---

¹ Вж. напр.: Свобода 1960: 281, ОСТСО 1973: 70, Майтан 1989: 11–12, Бланар 1996: 26, Шрадек 1999: 16.

който в славянската ономастика получава различни дефиниции и съответно е с различен обхват. В „Енциклопедия на българската ономастика“ откриваме следната дефиниция за *прагматоним*: „всяко име с денотат в практическата сфера; гр. πρᾶγματος ‘предмет, вещь’“ (ЕБО 2010: 357), а под *хремадоним* се разбира „всяко собствено име на отделна вещь, предмет от материалната култура, обикн. уникален по изработка, ценност и предназначение“, като е пояснено, че е „близко, но различно от прагматоним“ (ЕБО 2010: 485)².

Цитираните определения се нуждаят от прецизиране поне в две насоки. Според словашкия ономаст М. Майтан (2012: 274) терминът *прагматоним* не би следвало да се отнася за имена изобщо, а за **собствени** имена на продукти. Наред с това е необходимо да се уточни дали в обхвата му се включват собствени имена както на единични, така и на серийно произвеждани продукти, при което би могло да се прокара разграничението на *уникатоними* и *серионими*. Макар че за „същински“ проприи се смятат уникатонимите, още Я. Свобода (1960: 281) изтъква, че при серийно произвежданите продукти със собствено име се означава не конкретен продукт, а търговска марка, серия, тип, модел и пр. Следствие от различните интерпретационни подходи е нееднозначното отнасяне на прагматонимите към проприалната сфера, а оттам и включването им в онимичните класификации. Вписването на проблематичната група названия на продукти в системата на СИ³ може да се проследи, ако се сравнят основните класификации, застъпени в българските и в чешките и словашките лингвистични трудове.

2. Класификации на собствените имена

2.1. В първия български систематичен труд по онамастика Н. Ковачев (1987: 18) разграничава следните ономастични дялове и съответно видове СИ: *топонимия*, *антропонимия*, *теонимия*, *зоонимия*, *космонимия*, *вентонимия*, *навионимия*, *хремадонимия*, *хрононимия*⁴. Отбелязва се, че досегашните изследвания са насочени предим-

² Фигурират и регистрираните при Л. Йорданова (1979) терминологични означения: *номинация-марка*, *номенклатурен знак*, *дума-марка*, *знак-марка* (ЕБО 2010: 284), както и *ергоним* (цит. съч., 124), но липсва *серионим*.

³ По-нататък под съкращението СИ се има предвид *собствено име*, респ. *собствени имена*.

⁴ При класифицирането на СИ българската ономастика се придържа към теоретичните принципи на руската ономастична школа (Суперанская 2009: 173 – 213, Подолская 1978: 162), съгласно с които етнонимите, жителските имена, номени-те не принадлежат към проприалната сфера. Н. Ковачев разглежда онимичните

но към *топонимията* и *антропонимията*, а сред приоритетните задачи пред българската ономастика е разработването на останалите слабо проучени области, сред които е и *хремадонимията* (Ковачев 1987: 20). Отношението между отделните дялове обаче рядко е предмет на обсъждане в българските трудове, поради което е прието да се говори за много раздели на ономастиката, но без обща рамка⁵. В тази връзка Л. Димитрова-Годорова (2011: 204) посочва необходимостта не само от обща систематизация, за да се открият взаимозависимостите между различните оними, но и от синхронизация на терминологията между националните ономастични школи.

2.2. В чешките и словашките ономастични трудове са възприети два типа класификации на проприите.

2.2.1. В основата на първата класификация е залегнало понятието *онимичен обект*⁶, под което се разбира апелативен обект (явление, отношение, факт), който поради нуждите на комуникацията трябва да бъде назован и със собствено име (Шрадек 1999: 12 – 13). В онимичен обект може да се превърне всеки апелативен обект, ако комуникативните потребности налагат той да бъде идентифициран (назован) с отделно име (Шрадек 1989: 15).

Приетата дихотомия, основаваща се на разграничението *бионими* : *абионими* със съответните подсистеми (НЕРЧЕ 2017)⁷, произтича от традициите на чешката лингвистична наука, по-конкретно – опира се върху систематизацията, разработена от Я. Свобода и кол. (ОСТСО 1973). По своята същност тя е антропоцентрична: от една страна, с противопоставянето *одушевени* : *неодушевени* онимични обекти (*бионими* vs. *абионими*), а от друга – с противопоставянето *естествени* : *изкуствено създадени* от човека обекти (*топоними* vs. *хремадоними*). Преимуществото на тази класификация е, че въз основа на единен

признаци, въз основа на които се очертава следното разбиране за СИ: „те са езикови единици, обект на проучване от езикознанието и ономастиката; те са номинативни единици и влизат в обсега на съществителните имена, чиито особености се извяват и на равнището на езика (, и) на речта в конкретен контекст и ситуация; те имат своя специфика в някои случаи в структурно-езиковата и функционалната си страна“ (Ковачев 1987: 16 – 17).

⁵ В ЕБО (2010: 204 – 205) е представен опитът на Ив. К. Добрев (2001) за създаване на обща онимична класификация.

⁶ Вж. напр. Шрадек 1999: 13 – 16; Бланар 1996: 26, които разграничават три основни ономастични дяла: *бионими*, *геоними*, *хремадоними*.

⁷ Новият енциклопедичен речник на чешкия език (НЕРЧЕ 2017) е достъпен онлайн. При позовавания се опираме върху следните речникови статии: *vlastní jména – třídění, chrématonymum, pragmatonymum*.

критерий (понятието онимичен обект) е представено многообразието и вътрешното членение на проприалната сфера чрез противопоставянето ѝ на апелативите. Безспорни са предимствата ѝ и в методологичен аспект, тъй като позволява не само да се разграничат видовете собствени имена, но и да се изследва характерът и протичането на проприалните номинативни процеси (модели), преминаването на собствени имена от даден клас в друг клас, включването на различните видове проприи в процеса на комуникация и т.н. (Шрамек 1999: 16). По-долу представяме по-важните сегменти от общата класификация (НЕРЧЕ 2017), за да очертаем мястото на прагматонимите в нея и тяхното членение:

2.2.2. При втората класификация решаващ диференциален признак е денотативната (референтната) *единичност – множественост, хомогенност – хетерогенност*⁸. На тази проблематика обръща вни-

⁸ Ив. Куцаров (1999: 322) разделя съществителните имена на *общи* (нарицателни) и *частни* (собствени). При разглеждането на СИ прилага и количествен кри-

мание Р. Шрамек (1989: 15 – 16; 1999: 13 – 15), който разделя онимичните обекти на две големи групи:

А. Едноденотатни (сингуларни) обекти: един конкретен обект се означава (принципно) с едно СИ, напр. конкретно лице – *Христо Ботев*, конкретна река – *Дунав*, конкретно населено място – *Пловдив*, конкретен продукт: кораб – *Титаник*. Характерно за тях е, че в рамките на даден тип денотат не могат да се заменят.

Б. Многоденотатни обекти: с едно СИ се означават обекти, които са от един и същ тип (напр. всички, които носят фамилията *Стоянов*), както и обекти от различен тип (напр. *Марица* – река, хотел, вестник, футболен клуб, община, село).

Б.1. Хетерогенно множество обекти: напр. етноними, жителски названия⁹; всеки обект се характеризира с един интегриращ признак (определен от топонима, напр. България – българин) и един диференциращ признак (определен от антропонима, напр. Христо Ботев).

Б.2. Хомогенно множество обекти: напр. при някои видове хремотоними (продукти); при обектите, възникнали в серийното производство, се прилага и количествен критерий, въз основа на който се разграничават следните случаи:

Б.2.а. Проприалният акт обхваща множество от продукти от дадена серия, схващана като един комплексен обект: автомобил *Шкода*, крем *Дева*, сапун *Тео*, лекарство *Аналгин*;

Б.2.б. Проприалният акт се отнася до един-единствен (индивидуализиран) елемент от серията хомогенни обекти: самолет от серията *Туполев* с име *Лухачовице*. По начина си на възникване и функционирането си в комуникацията тези имена се доближават до предходния тип.

За повечето **проприи** (вж. Схема 1) е присъщо отношението $1 \text{ СИ} \rightarrow 1 \text{ Об}^{10}$, обусловено от наличието на единичен обект или на

терий, въз основа на който разграничава *повторяеми* имена (на лица, животни, фабрики, заводи, предприятия, институции и пр.) и *неповторяеми* (предимно географски названия и прозвища). Л. Тодорова-Димитрова (2011: 83) определя в състава на антропонимите две подсистеми: *единични антропоними* (лични, бащини, фамилни имена; прякори и прозвища; псевдоними и криптоними) и *събирателни антропоними* (родови имена – по прякори, професионални или служебни имена, имена по топоними, жителски имена, етноними). Срв. също Суперанская (2009: 174 – 178), която разделя антропонимите на *индивидуални* и *групови*. При посочените автори обаче не се отчита признакът *хомогенност*.

⁹ В някои езиковедски школи (напр. българска, руска) не се приемат за СИ.

¹⁰ По-нататък се използват съкращенията: СИ – собствено име, НИ – нарицателно име, Об – обект, М – множество.

един денотат, свързан с означението (десигната). В случая от съществено значение е характеристиката единичност, неповторяемост.

Схема 1

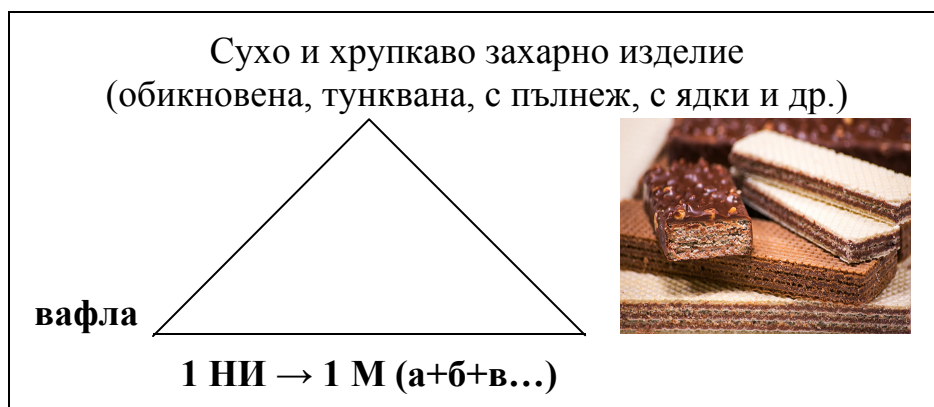
При прагматонимите (вж. Схема 2) се установява следното отношение: 1 СИ → 1 М Об (а, а, а, а, а...), където *а* представлява цяла серия еднотипни продукти, носещи общо име.

Схема 2

Тъй като денотатът обхваща многобройна група от даден вид продукти, би могло да се предположи, че става дума за апелативен клас съществителни. От друга страна обаче, тази група, или по-точно серия от продукти, е хомогенна и притежава идентични свойства, така че може да се схваща като единно цяло, като единичен обект. В действителност множеството включва идентични, реално съществуващи денотати. Специфична особеност на единиците, съставляващи дадена серия, е тяхната взаимозаменяемост, поради което собственото име на серията може да се пренася метонимично върху всеки един обект от множеството.

При **апелативите** (вж. Схема 3) отношението е 1 НИ → 1 М Об (а, б, в, г...), т.е. означението се отнася до група обекти, които за разлика от прагматонимните денотати са разнородни.

Схема 3

3. Критерии за разграничаване на апелативите от проприите

Поради нееднозначното отнасяне на прагматонимите към проприалната сфера е необходимо да припомним, че между съществителните собствени и съществителните нарицателни имена няма рязка граница. Според В. Бланар (1996: 42):

Собственото име притежава двойка характеристика. То е елемент от лексиката на даден език и едновременно с това принадлежи към съответната онимична подсистема. Оттук произтича и двойкият статус на категорията *nomen proprium* – както лингвистичен (тъй като СИ се подчиняват на закономерностите на дадения езиков код, възникват от лексиката, граматиката и фонетичните му особености), така и ономастичен (притежават специфичните закономерности на категорията СИ).

(Бланар 1996: 42)

Бидейки съществителни имена, проприите притежават общи категории с апелативите, но същевременно се отличават от тях със специфични онимични признаци: в опозицията маркираност – немаркираност собствените имена са маркиран член. Това произтича най-вече от основните им функции, по които се различават от апелативите, а именно – идентифициращата и тясно свързаната с нея диференцираща функция. За да разграничи проприите от апелативите, В. Бланар (1996: 43 – 44) прилага комплексен критерий, като изхожда от присъщите за СИ характеристики:

а) Единичност на първоначалния номинативен акт, независимо дали е бил спонтанен, или административен; задължително условие е приемането и установяването на името в узуса;

б) Свързване на лексемата с единично (онимично) понятие и единичен онимичен обект, а оттук и липсата на непосредствена връзка с общото (апелативно) понятие;

в) Онимична семантика, която представлява специфичен компонент от съдържателната страна на проприите;

г) Отсъствие на общо (генерично) единствено и множествено число при СИ;

д) Голяма част от СИ се отличават със специфичен звуков строеж и/или специфично (проприално) словообразуване.

4. Специфика на прагматонимите

Разглеждани в рамките на категорията собствени имена, своеобразието на прагматонимите произтича от тяхната серийност, респ. множественост, събирателност, комплексност. Именно тази тяхна особеност разделя мненията и сред българските, и сред чуждестранните ономасти¹¹ относно статуса на прагматонимите – апелативен или проприален. Необходимо е да се вземе под внимание обстоятелството, че в случая „не става дума за идентифициращо отношение между име и сингуларен денотат, а за отношение между име и сингуларна серия“ на даден тип продукт (Чейка 1989: 21). В тази връзка В. Бланар (1996: 47) изтъква, че „цяла серия, тип, модел хомогенни изделия, продукти като цяло получават конвенционално, но официално защитено име. Чрез единичен номинативен акт съответната серия, тип, модел получава име, което има характер на СИ“. Единичният номинативен акт може да се отъждестви с вписването на името на новороденото в гражданския регистър. По същия начин с вписването на името на изделието в Държавния регистър на марките, воден от Патентното ведомство, придобива статус на СИ. Така че не би следвало прагматонимите да се отнасят към класа на апелативите.

Вследствие на тяхната хомогенност е възможно пренасянето на името на серията върху всеки един обект от множеството, а оттам и взаимозаменяемост. Наред с основните проприални функции притежават и специфични функции (асоциативна, психологическа, реклам-

---

¹¹ Руската ономастична школа дълго време не приема наименованията на серийно произвежданите продукти за проприи за разлика от чешката и словашката (ОСТСО 1973: 70).

на, вж. Кнапова 1989: 29 – 30; 1992: 114), които до голяма степен са обвързани с икономическите и пазарните отношения. В сравнение с останалите групи СИ (антропоними и топоними) те са целенасочено създавани, отличават се с многоброен и динамичен състав (появяват се и изчезват за кратък период от време). За да бъде очертан обхватът на термина прагматоним, е необходимо да се вземат предвид и словообразователните особености. Ще набележим по-важните от тях.

5. Начини за номинация при прагматонимите

- Трансонимизация (от други проприи):
  - антропоним: вафли *Ная*, лютеница *Тодорка*, майонеза *Краси*;
  - топоним: слънчеви очила *Сахара*, прясно мляко *Верея*, минерална вода *Девин*, олио *Калиакра*;
  - идеоним: вино *Le Streghe* („Вещиците“ – музикална пиеса на Н. Паганини).
- Проприализация (от апелативи в най-широк смисъл):
  - съществителни нарицателни: бисквити *Закуска*, бонбони *Теменужка*, олио *Бисер*, крем *Здраве*;
  - наречия: дезинфекциращ обезмаслител *Чисто*; вафла *Споко* (отсечена форма от *спокойно*);
  - междуметия: шампоан *Па-па*;
  - числителни: вино *600*;
  - префиксоиди: вафла *Хипер*;
- Деривация (създаване на неологизъм): шоколадови бонбони *Таралежки*, бисквити *Насладки*, тоалетна хартия *Белана*.
- Абревиация (различни модели): салфетки *Санитекс* (санитарен текстил), *FruNu* (Fruit & Nut bar).

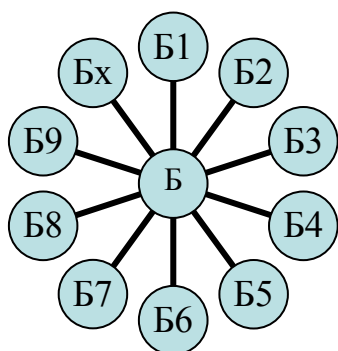
По своята структура, произход и състав прагматонимите могат да бъдат:

- едносъставни ↔ съставни: бисквити *Роден край*, бонбони *Морско дъно*;
- домашни ↔ чуждоезични лексеми и изрази: сапун *Tet-a-tet*, боя за коса *Style*;
- хибридни: енергийно блокче (бар) *100% Power*, вино *K2* (купаж от каберне совиньон и каберне франк).

6. Обхват на термина прагматоним

6.1. Според по-широкото схващане към прагматонимите се отнасят и описателните апелативни означения, било то едносъставни: *извара, айрян, айвар*, или съставни: *краве масло, заквасена сметана, плодово мляко, портокалов сок с парченца плод, домашна лютеница едросмляна, бяло саламурено сирене* (срв. НЕРЧЕ 2017). Тези названия изцяло пазят апелативното значение на съставлящите ги части, означават категорията, вида, състава на продукта, но трудно могат да се приемат за СИ, тъй като не изпълняват основните им функции, т.е. да идентифицират, индивидуализират, диференцират отделните обекти от дадения тип или вид спрямо конкурентните продукти от съответната категория (в такъв случай клиентът се ориентира по името на производителя).

6.2. Поликомпонентните названия, които се срещат в каталозите, също не могат да бъдат отнесени еднозначно към СИ, тъй като освен търговската марка включват описание на продукта и спецификации като: брой, грамаж и пр. Като пример ще посочим спецификацията на продукти с марка *Боровец*¹².

Б – вафла „Боровец“

Б1 – с какаова глазура, 55 г

Б2 – с портокалови корички, 52 г

Б3 – с лешников крем, 45 г

Б4 – с фъстъци и шоколадова глазура, 45 г

Б5 – 4 бр. обикновени вафли с фъстъчен крем, 100 г/120 г

Б6 – 4 бр. обикновени вафли с лешников крем, 120 г

Б7 – 24 бр. с лимонов крем, 550 г

Б8 – 24 бр. с крем брюле, 550 г

Б9 – 24 бр. с ванилов крем, 550 г

Бх – и др.

В тази връзка Л. Гаранчовска (2012: 287) предлага в пълното название на серийно произвеждания продукт да се отдели проприален и/или апелативен сегмент като част от проприалната дескрипция. В рамките на анализа, било то от езикова, или от екстралингвистична

¹² Източник: <http://dayandnightwafers.com/bg/products/waffles> (6.1.2018).

гледна точка, сегментите би следвало да се разглеждат отделно, което би повлияло върху систематизацията им.

6.3. Според тясното схващане „названията от продуктовете каталози, ценоразписите, офертите не са прагматоними“ (Майтан 2012: 217). Под понятието *прагматоним* не би следвало да се разбира название изобщо, а собствено име на търговска марка, на тип, на модел продукт. Административноправното действие, каквото е напр. вписването на наименованието на серийния продукт в Държавния регистър на марките, воден от Патентното ведомство, е само един от релевантните фактори за отнасянето на прагматонимите към проприалната сфера.

Икономическият развой, пазарните отношения, съвременните средства за комуникация налагат преразглеждане на досегашните позиции спрямо тази специфична група оними с оглед не само на вътрешноезиковите, но и на междуезиковите и екстралингвистичните фактори. Набелязаната проблематика, свързана с изясняването на терминологичните означения и критериите за класификация, предполага провеждането на задълбочен анализ на обширен емпиричен материал, за да се очертаят особеностите на прагматонимите.

ЛИТЕРАТУРА

Бланар 1996: Blanár, V. *Teória vlastného mena. Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii*. Bratislava: Veda, 1996.

Гаранчовска 2012: Garančovská, L. Status pragmatóným – chaos nebo systém? // *Jednotlivé a všeobecné v onomastike*. 18. slovenská onomastická konferencie 12. – 14.09.2011. Prešov: FF PU, 2012, 280 – 289.

Димитрова-Тодорова 2011: Димитрова-Тодорова, Л. *Собствените имена в България. (Изследвания, анализ, проблеми)*. [Dimitrova-Todorova, L. *Sobstvenite imena v Bulgariya. (Izsledvaniya, analiz, problemi)*.] София: ИК ЕМАС, 2011.

ЕБО 2010: *Енциклопедия на българската ономастика*. Балкански, Т., Цанков, К. [Entsiklopediya na balgarskata onomastika. Balkanski, T., Tsankov, K.]. Велико Търново: Фабер, 2010.

Кнапова 1989: Knappová, M. Funkční a jazykově kulturní aspekty pragmatonym. // *Chrématonyma z hlediska teorie a praxe*. Sborník z 3. celostátního semináře „Onomastika a škola“. Ústí nad Labem 21. – 22.6.1988. Onomastika a škola, sv. 3. Brno: Onomastická komise ČSAV, 1989, 27 – 34.

- Кнапова 1992:** Knappová, M. Názvy výrobků z hlediska funkčního a jazykového. // *Naše řeč*, r. 75, 1992, č. 3, 113 – 119, <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7071>> (29.10. 2017).
- Ковачев 1987:** Ковачев, Н. *Българска ономастика*. [Kovachev, N. Balgarska onomastika.] София: ДИ „Наука и изкуство“, 1987.
- Куцаров 1999:** Куцаров, Ив. Морфология. [Kutsarov, Iv. Morfologiya.] // *Съвременен български език. Фонетика – лексикология – словообразуване – морфология – синтаксис. Учебник за студенти от филологическите факултети и педагогическите институти*. Бояджиев, Т., Ив. Куцаров, Й. Пенчев. София: ИК „П. Берон“, 1999.
- Майтан 1989:** Majtán, M. Klasifikácia chrématonymie. // *Chrématonyma z hlediska teorie a praxe*. Sborník z 3. celostátního semináře „Onomastika a škola“. Ústí nad Labem 21. – 22.6.1988. Onomastika a škola, sv. 3. Brno: Onomastická komise ČSAV, 1989, 7 – 13.
- Майтан 2012:** Majtán, M. Pragmatonymá sú vlastné mená. // *Jednotlivé a všeobecné v onomastike*. 18. slovenská onomastická konferencie 12. – 14.09.2011. Prešov: FF PU, 2012, 274 – 279.
- НЕРЧЕ 2017:** *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*, <<https://www.czechency.org/slovník/>> (7.11. 2017).
- ОСТСО 1973:** Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. J. Svoboda et al. // *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 1973, r. 14, č. 1.
- Подольская 1978:** Подольская, Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. [Podol'skaya, N. V. Slovar' russkoy onomasticheskoy terminologii.] Москва: Наука, 1978.
- Свобода 1960:** Svoboda, J. K slovanské onomastické terminologie. // *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 1960, r. 1, č. 5, 273 – 284.
- Суперанская 2009:** Суперанская, А. В. *Общая теория имени собственного*. [Superanskaya, A. V. Obshchaya teoriya imeni sobstvennogo.] Изд. 3-е, испр. Москва: Либроком, 2009.
- Чейка 1989:** Čejka, M. Manipulace s významem u chrématonym. // *Chrématonyma z hlediska teorie a praxe*. Sborník z 3. celostátního semináře „Onomastika a škola“. Ústí nad Labem 21. – 22.6.1988. Onomastika a škola, sv. 3. Brno: Onomastická komise ČSAV, 1989, 20 – 27.
- Шрадек 1989:** Šrádek, R. Chrématonimický objekt. // *Chrématonyma z hlediska teorie a praxe*. Sborník z 3. celostátního semináře „Onomastika a škola“. Ústí nad Labem 21. – 22.6.1988. Onomastika a škola, sv. 3. Brno: Onomastická komise ČSAV, 1989, 13 – 20.
- Шрадек 1999:** Šrádek, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999.